STORTINGET

Innst. 515 L

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Prop. 140 L (2024–2025)

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i politiloven (bevæpning i daglig tjeneste)

Til Stortinget

Sammendrag

Justis- og beredskapsdepartementet fremmer i proposisjonen forslag til endringer i politiloven § 6 som åpner for at Politidirektoratet kan beslutte at politiet skal være bevæpnet i den daglige tjenesten (generell bevæpning). Det foreslås samtidig at Politidirektoratet gis hjemmel til å gi nærmere bestemmelser om omfanget av bevæpningen, herunder knyttet til tid og sted, oppdragets art og på annen måte. Som følge av forslaget foreslås det å oppheve politiloven § 29 annet ledd om hvilke former for bevæpning det kan gis regler om, og på hvilke vilkår, i våpeninstruksen.

Stortinget har nå til behandling et representantforslag om generell bevæpning av norsk politi, jf. Dokument 8:89 S (2024–2025).

Sakens dokumenter er tilgjengelige på saksside på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ragnhild Male Hartviksen, Odd Harald Hovland og Marte Eide Klovning, fra Høyre, Ingunn Foss og Guro Angell Gimse, fra Senterpartiet, Toralf Heimdal og Else Marie Rødby, fra Fremskrittspartiet, Tor André Johnsen og lederen Helge André Njåstad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, og fra Venstre, Ingvild Wetrhus Thorsvik, viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår endringer i politiloven (bevæpning i daglig tjeneste) som gjør at Politidirektoratet kan beslutte at politiet skal være bevæpnet i den daglige tjenesten (generell bevæpning), og at det tas sikte på at lovendringene skal tre i kraft raskt.

Komiteen viser til at det samtidig foreslås at Politidirektoratet gis hjemmel til å gi nærmere bestemmelser om omfanget av bevæpningen, herunder knyttet til tid og sted, oppdragets art og på annen måte.

Komiteen tar med seg at departementet har ment at forslagene i denne proposisjonen er ment som en hjemmel for midlertidig innføring av bevæpning. Komiteen viser til at departementet mener at spørsmålet om innføring av varig regelverk for permanent generell bevæpning av norsk politi, og hvilke rammer som skal gjelde for bevæpningen, skal følge en ordinær lovgivningsprosess.

Komiteen viser til at departementet mener lovendringen vil gjøre politiet i stand til å håndtere alvorlige og uforutsette hendelser raskere, samtidig som det ivaretar politiets egen sikkerhet og gir en mer ensartet praksis enn det dagens ordning tillater.

Komiteen registrerer at departementet i sin begrunnelse for innføring av hjemmel for generell bevæpning legger vekt på den særlig negative utviklingen i trusselbildet de senere årene, med raske endringer, stor usikkerhet, og at trusselnivået over tid har vært vurdert som relativt høyt.

Komiteen registrerer også at et stort flertall i politiet selv mener det er behov for generell bevæpning.

Komiteen viser til at innføring av generell bevæpning av politiet har vært utredet flere ganger. Spørsmålet er vurdert både av Bevæpningsutvalget i NOU 2017:9 Politi og bevæpning – Legalitet, nødvendighet, forholdsmessighet og ansvarlighet, og av Maktmiddelutvalget i deres rapport Politiets bruk av maktmidler fra 2022.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet peker på at politiet skal være i stand til å håndtere et kriminalitetsbilde i endring. De er førstelinja i beredskapen. Politiet har blitt styrket med 5 400 mill. kroner under Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering. Med et endret kriminalitetsbilde må politiet settes i stand til å løse vår tids utfordringer.

Disse medlemmer mener det har stor verdi at norsk politi nyter høy tillit i befolkningen. Politiutdanningen vår er omfattende og av høy kvalitet, og våre politifolk er godt kvalifisert. Politiet er til stede i våre lokalsamfunn, både i store byer og på mindre steder.

Disse medlemmer legger til grunn at det er helt avgjørende at politiet skal fortsette å nyte høy tillit i framtida. Veien til tillit går gjennom i størst mulig grad å ta vare på det som skiller vårt politi fra politiet i mange andre land: at tjenestemenn og -kvinner er i kontakt med befolkningen, også i sammenhenger hvor det ikke har blitt begått kriminalitet; at politiet har et sivilt preg og stiller opp og er til stede også for å forebygge; at politiet deltar på store og små arrangement og begivenheter og er en naturlig del av gatebildet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet har vært motstander av generell bevæpning av politiet. Det skyldes at politiet har kunnet løse sitt samfunnsoppdrag på en trygg måte, både for befolkningen og for seg selv. Dette er dessverre i endring. Norge er et fredelig land, med lite kriminalitet sammenlignet med mange andre land. De fleste kan gå trygt på gata og leve livene sine uten frykt for overfall eller å bli utsatt for kriminalitet. Samtidig: De siste årene har kriminalitetsbildet i Norge endret seg. De kriminelle er bedre organisert. Kriminaliteten krysser i større grad landegrenser, og kriminelle er oftere bevæpnet enn tidligere. Disse medlemmer viser til at politiet selv i økende grad de siste årene har uttrykt et behov for mer forutsigbarhet knyttet til bevæpning. Det handler om trygghet i tjenesten, muligheten til å trene og øve mer, og være forberedt på å skulle håndtere skarpere situasjoner raskere enn det fremskutt lagring av våpen tillater.

Disse medlemmer tar på alvor at politiet selv mener at det er behov for ytterligere trygghet i tjenesten og at trusselsituasjonen er en annen.

Disse medlemmer mener det bør innføres generell bevæpning av politiet, med en tydelig innramming.

Disse medlemmer vil derfor understreke viktigheten av at regjeringen relativt raskt kommer tilbake med en ordinær lovprosess der slik innramming kan fastsettes på egnet måte.

Disse medlemmer mener det er viktig at også i denne loven som er ment midlertidig, er mulig for Politidirektoratet å fastsette regler for når politiet også tidvis ikke bærer våpen. Disse medlemmer vil fremheve kultur- og idrettsarrangementer, kontakt mot barn og unge, og det forebyggende arbeidet som er særlig viktig at fortsatt preges av et politi som ikke bærer synlige våpen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Senterpartiet viser til at det har vært en negativ utvikling i trusselbildet de senere år, og trusselnivået har over tid vært vurdert som relativt høyt. Politiet selv mener det er behov for generell bevæpning, med den begrunnelse at det vil gjøre politiet bedre i stand til å respondere raskere og mer ensartet på alvorlige og uventede hendelser for å redde liv, og bidra ytterligere til å ivareta politiets egen sikkerhet. Departementet mener blant annet av disse grunner at det nå bør åpnes for generell bevæpning av politiet.

Disse medlemmer påpeker at politiet de siste årene har vært midlertidig bevæpnet i daglig tjeneste i en rekke perioder av varierende varighet, blant annet på grunn av et forhøyet trusselbilde. Disse medlemmer vil derfor minne om at periodene med midlertidig bevæpning til dels har vært hyppige og skapt uforutsigbarhet i politihverdagen. Trusselbildet politiet møter, er drastisk endret de senere årene, og de møter større usikkerhet. Videre ønsker disse medlemmer å påpeke at trusselen fra organisert kriminalitet aldri har vært høyere, og den er økende. Utenlandske kriminelle nettverk er til stede i alle landets politidistrikt, og den organiserte kriminaliteten blir mer kynisk og profesjonell. Derfor mener disse medlemmer at politiet må være i stand til å beskytte samfunnet og seg selv.

Disse medlemmer peker på at polititjenestefolk må gå inn i situasjoner som andre springer vekk fra. Oppdrag som i utgangspunktet er ufarlige, kan raskt og uten forvarsel endre karakter. Disse medlemmer mener generell bevæpning vil øke politiets beredskapsevne og mulighet til å respondere raskt og hensiktsmessig i uforutsette situasjoner.

Disse medlemmer viser til at det har skjedd en holdningsendring i politiet knyttet til bevæpning. 11 av 12 politimestre har gått inn for generell bevæpning. Der et stort flertall av politifolk selv tidligere ønsket å beholde dagens ordning med fremskutt lagring, svarer nå 85 pst. at de støtter generell bevæpning, ifølge en medlems-

undersøkelse fra Politiets Fellesforbund. Disse medlemmer mener det er viktig å ta politifolk på alvor og legge best mulig til rette for å skape trygghet for befolkningen, samtidig som de skal oppleve trygghet i egen arbeidshverdag.

Disse medlemmer mener også at det er rett at hjemmelen som foreslås fra departementet, er tidsbegrenset og skal gjelde inntil loven eventuelt endres av Stortinget. Departementet skriver i proposisjonen at de tar sikte på at permanente regler kan være på plass i løpet av 2026.

Disse medlemmer ønsker derfor generell bevæpning av politiet. Trusselbildet politiet møter, er drastisk endret de senere årene, og de møter større usikkerhet. Da må politiet være i stand til å beskytte samfunnet og seg selv. På bakgrunn av dette støtter disse medlemmer forslagene i Prop. 140 L (2024–2025) Endringer i politiloven (bevæpning i daglig tjeneste).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at regjeringen i den foreslåtte proposisjonen som ble godkjent i statsråd den 9. mai 2025, fremmer forslag til endringer i politiloven § 6 som åpner for at Politidirektoratet kan beslutte at politiet skal være bevæpnet i den daglige tjenesten (generell bevæpning). Disse medlemmer påpeker at dette forslaget innebærer en gjennomføring av anmodningsvedtak som ble fremmet av Fremskrittspartiet på Stortinget den 18. februar 2025, jf. Dokument 8:89 S (2024–2025). Dette etter at regjeringen hadde oppfattet de politiske signalene om at det nå er et flertall på Stortinget som går inn for permanent generell bevæpning av politiet, og i Stortingets muntlige spørretime den 9. april 2025 ble regjeringen utfordret av Fremskrittspartiet på hvordan de ville håndtere dette. Disse medlemmer viser herunder til spørsmål fra justiskomiteens leder, Helge André Njåstad, til justis- og beredskapsministeren i Stortingets muntlige spørretime den 9. april 2025.

Disse medlemmer viser videre til at Fremskrittspartiet lenge har ment at det bør innføres en generell bevæpning av norsk politi, og partiet har fremmet forslag om dette i Stortinget flere ganger. Det har bare vært Fremskrittspartiet som har stemt for disse forslagene. Disse medlemmer peker på at generell bevæpning av politiet også er et standpunkt Politiets Fellesforbund har støttet i over ti år. Slik disse medlemmer ser det, handler dette både om å utstyre politiet med de nødvendige virkemidler for å løse sitt samfunnsoppdrag, og om polititjenestepersonenes egensikkerhet i et kriminalitetsbilde hvor de kriminelle i økende grad er bevæpnet. Disse medlemmer mener utviklingen i kriminalitetsbildet styrker argumentene for en generell bevæpning av politiet.

Disse medlemmer merker seg at flere partier nå har snudd i sitt syn på generell bevæpning av politiet, at de omsider har innsett at norsk politi bør ha en generell bevæpning, og dermed inntatt det standpunkt som Fremskrittspartiet lenge har vært alene om. Disse medlemmer mener det er positivt at politiet med det vil få den utrustningen Fremskrittspartiet og Politiets Fellesforbund i mange år har ment at de skal ha.

Disse medlemmer mener videre det er bra at Politidirektoratet nå gis hjemmel til å kunne beslutte generell bevæpning av politiet, i påvente av en lovregulert generell bevæpning av norsk politi, slik Fremskrittspartiet har fremmet forslag om i representantforslaget Dokument 8:89 S (2024–2025).

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre kommer ikke til å støtte forslaget om generell bevæpning, ettersom dagens ordning er god nok og ivaretar balansen mellom de ulike hensynene som gjør seg gjeldende. Politiet har i dag våpen tilgjengelig og klar til bruk. Situasjoner som krever rask tilgang til skytevåpen, håndteres allerede på en forsvarlig måte gjennom fremskutt lagring og midlertidig bevæpning, samtidig som de potensielt negative konsekvensene for samfunnet unngås.

Disse medlemmer mener i likhet med Advokatforeningen at dagens modell med fremskutt lagring er et rimelig kompromiss mellom operative behov og rettssikkerhet. Denne gir tilgang til våpen ved behov, samtidig som den understøtter det sivile preget.

Disse medlemmer har respekt og forståelse for at organiseringen av politiet alltid må ta hensyn til det til enhver tid rådende kriminalitetsbildet, noe dagens mulighet for generell bevæpning når trusselbildet tilsier det, gir mulighet for.

Disse medlemmer er av den oppfatning at situasjoner som krever rask tilgang til skytevåpen, allerede håndteres på en forsvarlig måte gjennom ordningen «fremskutt lagring». Fremskutt lagring betyr at patruljene oppbevarer skytevåpen nedlåst i kjøretøyet, slik at det er lett tilgjengelig i situasjoner som krever rask tilgang til skytevåpen.

Disse medlemmer viser til Maktmiddelutvalget sin rapport, hvor det fremgår:

«Så vidt utvalget kjenner til finnes det få målinger av hvor lang tid bevæpningsprosedyren fra skrin i patruljebil tar for tjenestepersonene. Utvalget er imidlertid kjent med at Heieren og Meløy gjennomførte praktiske tester med tidtaking av bevæpning i forbindelse med sine masterstudier i 2018. Ifølge deres studie tok det testpatruljen 25 sekunder å bevæpne seg med enhåndsvåpen som var nedlåst i våpenskrin. Tiden ble startet og stoppet med testpersonene stående på utsiden av patruljebilen. Tidsforbruket ble målt til 45 sekunder da de samme tjenestepersonene startet og avsluttet i om lag 50–60 meters avstand fra kjøretøyet. Testene inkluderte ikke oppkledning i verneutstyr.»

Disse medlemmer viser til at det er i de færreste tjenesteoppdrag det er behov for bevæpning, og viser videre til Maktmiddelutvalgets rapport kapittel 7.4.3:

«Tallene gir dermed grunn til å hevde at i det store flertallet av hasteoppdrag i rurale strøk vil det være godt med tid for tjenestepersonene til å bevæpne seg uten at dette vil utgjøre en vesentlig belastning på oppdragsløsningen.»

Disse medlemmer mener at dette understreker hvor meningsløst det er at politiet skal være konstant bevæpnet i Mandal fordi kriminaliteten i for eksempel Oslo til tider er høy.

Elektrosjokkvåpen

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre mener at full innførsel av elektrosjokkvåpen taler for at behovet for generell bevæpning er enda mindre. Disse medlemmer erkjenner at elektrosjokkvåpenet ikke vil erstatte skytevåpenet i alle tilfeller, men det er grunn til å tro at elektrosjokkvåpenet kan brukes i mange tilfeller fremfor skytevåpen.

Negative konsekvenser av forslaget

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre har vanskelig for å se at generell bevæpning skal skape noe større trygghet i samfunnet, når politiet har de tilgangene de allerede har. Det disse medlemmer derimot frykter, er at generell bevæpning vil kunne øke og tilspisse konflikter, skape større avstand mellom politiet og resten av befolkningen, vanskeliggjøre det forebyggende arbeidet og føre til mindre tillit til politiet.

Disse medlemmer viser til at både NOU 2017:9 og Maktmiddelutvalget advarer mot innføring av generell bevæpning uten dokumentert behov. Erfaringene fra perioder med midlertidig bevæpning og internasjonale sammenligninger gir ikke entydig støtte for at generell bevæpning bedrer operativ evne. Samtidig viser data en økning i trusler om og bruk av skytevåpen i politiet, noe som tilsier behov for mer, ikke mindre, tilbakeholdenhet.

Disse medlemmer mener at generell bevæpning vil føre til at politiet mister det sivile preget, og at avstanden mellom befolkningen og politiet kan bli større. Og videre at det kan påvirke dialogen med publikum, og at folk skal kunne vegre seg for å ta kontakt. Disse medlemmer understreker at politiets sivile preg ikke bare er symbolsk, men en bærebjelke i rettsstaten. Et tillitsbasert politi må bygge trygghet gjennom nærvær, dialog og profesjonell tilbakeholdenhet, ikke gjennom synlig maktmonopol.

Disse medlemmer er i tillegg bekymret for at terskelen for å bruke våpen vil synke dersom man er bevæpnet, og at det kan være vanskelig å «reversere» en situasjon dersom man først har trukket våpen.

Disse medlemmer mener at våpenet kan være et hinder under utførelse av øvrig tjeneste og daglige gjøremål. Disse medlemmer mener at det er grunn til å tro at generell bevæpning vil føre til at politiets viktige forebyggende arbeid vil kunne bli forhindret. Disse medlemmer er klar over at politiet i slike situasjoner skal avvæpne seg, men disse medlemmer vil i den sammenheng vise til funnene i Politihøgskolens forskningsprosjekt om bevæpning fra 2015. I denne fant man at avvæpningsplikten i situasjoner hvor det vil kunne være uhensiktsmessig, upraktisk, til ulempe eller virke støtende overfor publikum, ikke tydelig ble overholdt.

Disse medlemmer viser videre til beskrivelse fra Maktmiddelutvalgets mindretall:

«Situasjonen illustrerer erfaringssetningen om at våpen som er tilgjengelig, er våpen som brukes. Her er bruken representert ved at våpenet bæres til tross for at avvæpningsplikten tilsier at så ikke skal skje. Utover dette mener mindretallet, som nevnt i avsnittet ovenfor, at tilstedeværelsen av skytevåpen kan påvirke hvordan både tjenestepersoner og motparter opptrer, og det er grunn til å tro at tilstedeværelsen av våpen kan eskalere enkelte situasjoner. Etter mindretallets syn er det dermed også sannsynlig at tilstedeværelsen av våpenet kan påvirke politiets forebyggende arbeid negativt.»

Disse medlemmer stemmer på denne bakgrunn mot forslaget om bevæpning i proposisjonen, men vil i tillegg komme med noen subsidiære merknader.

Innramming og sårbare grupper og barn

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til at politiets trusselvurderinger tilsier at politiet fremover skal håndtere stadig flere barn og psykisk syke. Konsekvensen av generell bevæpning vil bli at flere barn og unge, og psykisk syke, vil møte et bevæpnet politi, dette mener disse medlemmer er uheldig. I Maktmiddelutvalgets rapport konkluderes det med at det er forsket lite på bruk av makt mot barn og sårbare grupper.

Disse medlemmer merker seg at departementet i proposisjonen åpner for at Politidirektoratet kan fastsette unntak fra bevæpning i bestemte typer oppdrag, der våpen vil være «uhensiktsmessig, upraktisk, til ulempe eller støtende». Disse medlemmer anser det som avgjørende at slike begrensninger presiseres og videreutvikles.

Etter disse medlemmers syn bør det derfor fremgå klart – både i forskrift og praksis – at politiet som

hovedregel **ikke** skal være bevæpnet i følgende situasjoner:

- I møte med barn og unge, herunder barnevernssaker, skolebesøk, avhentinger og lignende, hvor synlig våpenbruk kan være skadelig og eskalerende.
- I forebyggende, tillitsbyggende og sivile oppdrag, som nærpolitioppgaver, representasjonsoppdrag, ungdomsarbeid og tilstedeværelse i sårbare nærmiljøer.
- Ved bistand til helsevesenet, spesielt overfor psykisk syke personer, hvor våpen kan utløse unødvendig frykt og forverre situasjonen.
- Ved oppdrag med lavt farepotensial, hvor det ikke foreligger konkrete trusler eller vurderinger som tilsier behov for våpen.

Disse medlemmer mener at endringen i politiloven § 6 som gir adgang til bevæpning av politi i daglig tjeneste, vil kunne utfordre hensynet til barns beste, jf. dagens politilov § 6 femte ledd. Disse medlemmer mener at det er viktig at Justis- og beredskapsdepartementet tydeliggjør når våpen ikke skal brukes, og at det i veiledning til politiet understrekes at bevæpning ikke bør brukes i oppdrag hvor barn er involvert, for å sikre en riktig forståelse av hensynet til barns beste.

Disse medlemmer mener at det i lov eller tilhørende forskrift bør fremgå at politiet ikke skal bære våpen i oppdrag som gjelder barn og unge, skolebesøk, forebyggende arbeid og kontakt med sårbare grupper og lignende.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak hvor det tydeliggjøres hvordan man skal sikre at politiet ikke bærer våpen under bistandsoppdrag som involverer barn, eller i forebyggingsarbeid overfor barn og unge, i tråd med hensynet til barns beste.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak hvor det tydeliggjøres hvordan man skal sikre at politiet ikke bærer våpen under forebyggende, tillitsbyggende og sivile oppdrag, som nærpolitioppgaver, representasjonsoppdrag, ungdomsarbeid og tilstedeværelse i sårbare nærmiljøer.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak hvor det tydeliggjøres hvordan man skal sikre at politiet ikke bærer våpen ved bistand til helsevesenet, spesielt overfor psykisk syke personer, hvor våpen kan utløse unødvendig frykt og forverre situasjonen.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak hvor det tydeliggjøres hvordan man skal sikre at politiet ikke bærer våpen ved oppdrag med lavt farepotensial, hvor det ikke foreligger konkrete trusler eller vurderinger som tilsier behov for våpen.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det forskes på politiets maktmiddelbruk mot barn og sårbare grupper, på holdninger til bevæpning blant grupper som av ulike grunner er hyppigere i kontakt med politiet enn gjennomsnittsbefolkningen, på hvordan bevæpning påvirker befolkningens tillit til politiet, og på hvordan bevæpning påvirker tjenestepersoners og publikums atferd, herunder hvordan 'våpeneffekten' får utslag i norsk kontekst.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet deler mange av de synspunkter som fremsettes av Sosialistisk Venstreparti og Venstre for innramming av politiets bevæpning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet understreker imidlertid at forslagene i denne proposisjonen fremmes for midlertidig å innføre bevæpning. Disse medlemmer understreker at innføring av en permanent generell bevæpning av norsk politi, og hvilke rammer som skal gjelde for bevæpningen, må vurderes i forbindelse med en ordinær lovgivningsprosess med høring. Disse medlemmer mener at det er i den forbindelse man bør ta stilling til hvilke regler som skal gjelde for innramming, og vil derfor ikke støtte disse forslagene.

Beslutningsmyndighet

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre reagerer på at spørsmålet og rammer rundt generell bevæpning skal overlates til politiet selv. Dette innebærer at en underliggende etat får ansvar for å gjøre en dypt politisk og prinsipiell vurdering – med stor betydning for samfunnets rettssikkerhet og tillit til politiet. Politiets rolle og oppgaver i et rettssamfunn, som det norske, er i høyeste grad et spørsmål for norske myndigheter, for fellesskapet og for våre folkevalgte organer å ta stilling til.

Disse medlemmer viser til at spørsmålet om generell bevæpning er av stor samfunnsmessig og politisk betydning, og mener det er uheldig at dette overlates til Politidirektoratet uten tydelig lovforankring og politiske rammer fastsatt av Stortinget eller departementet.

Disse medlemmer mener at dersom et slikt systemskifte som generell bevæpning vedtas, må det omgis av tydelige rettslige og praktiske rammer for å sikre at politiets maktmidler anvendes i samsvar med prinsippene om legalitet, nødvendighet, forholdsmessighet og ansvarlighet. Disse medlemmer understreker at prinsippet om minst mulig maktbruk må bevares – og forsterkes – dersom generell bevæpning skal tillates.

Politiets maktmidler

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre er i likhet med Advokatforeningen bekymret for en utvikling der politiets maktmidler og fullmakter utvides trinnvis, uten en helhetlig vurdering av hva dette betyr for rettsstaten.

Disse medlemmer viser til at politiets adgang til bruk av maktmidler har blitt utvidet i flere omganger de senere år. Disse medlemmer mener at det er behov for en helhetlig vurdering av hva en slik utvikling betyr for politiets rolle, maktbalansen mellom stat og individ og befolkningens tillit.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en samlet vurdering av politiets maktmidler og hvilke prinsipper som bør ligge til grunn for videre utvikling.»

Evaluering

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre mener at dersom lovforslaget vedtas, bør det være i alle partiers interesse at det fastsettes krav om en bred og uavhengig evaluering av ordningen innen tre til fem år, hvor rettssikkerhetsmessige, samfunnsmessige og operasjonelle konsekvenser vurderes.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en grundig og uavhengig evaluering av ordningen med generell bevæpning senest fem år etter ikrafttredelse.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet deler vurderingen av at det vil være hensiktsmessig å vurdere effekten av innføringen av generell bevæpning når det har gått noe tid, og at et naturlig tidspunkt er etter en femårsperiode. Disse medlemmer finner det likevel mest riktig å komme tilbake til dette i forbindelse med en lovproposisjon om en mer permanent hjemmel for generell bevæpning.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak hvor det tydeliggjøres hvordan man skal sikre at politiet ikke bærer våpen under bistandsoppdrag som involverer barn, eller i forebyggingsarbeid overfor barn og unge, i tråd med hensynet til barns beste.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak hvor det tydeliggjøres hvordan man skal sikre at politiet ikke bærer våpen under forebyggende, tillitsbyggende og sivile oppdrag, som nærpolitioppgaver, representasjonsoppdrag, ungdomsarbeid og tilstedeværelse i sårbare nærmiljøer.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak hvor det tydeliggjøres hvordan man skal sikre at politiet ikke bærer våpen ved bistand til helsevesenet, spesielt overfor psykisk syke personer, hvor våpen kan utløse unødvendig frykt og forverre situasjonen.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en sak hvor det tydeliggjøres hvordan man skal sikre at politiet ikke bærer våpen ved oppdrag med lavt farepotensial, hvor det ikke foreligger konkrete trusler eller vurderinger som tilsier behov for våpen.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sørge for at det forskes på politiets maktmiddelbruk mot barn og sårbare grupper, på holdninger til bevæpning blant grupper som av ulike grunner er hyppigere i kontakt med politiet enn gjennomsnittsbefolkningen, på hvordan bevæpning påvirker befolkningens tillit til politiet, og på hvordan bevæpning påvirker tjenestepersoners og publikums atferd, herunder hvordan «våpeneffekten» får utslag i norsk kontekst.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge frem en samlet vurdering av politiets maktmidler og hvilke prinsipper som bør ligge til grunn for videre utvikling.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen foreta en grundig og uavhengig evaluering av ordningen med generell bevæpning senest fem år etter ikrafttredelse.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i politiloven (bevæpning i daglig tjeneste)

I

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet gjøres følgende endringer:

§ 6 femte ledd skal lyde:

Politidirektoratet kan beslutte at politiet skal være bevæpnet i daglig tjeneste. Politidirektoratet gir nærmere bestemmelser om omfanget av bevæpningen, herunder knyttet til tid og sted, oppdragets art og på annen måte.

Gjeldende femte ledd blir nytt sjette ledd.

§ 29 annet ledd oppheves. Gjeldende tredje ledd blir annet ledd.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Oslo, i justiskomiteen, den 3. juni 2025

Helge André Njåstad
leder

Marte Eide Klovning
ordfører

Svanemerketrykksak, 2041 0654 Trykk og layout: Stortingets administrasjon